

Gegants de Caldes

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Carrer de Buenos Aires, núm. 16-18
Emplaçament Centre Cívic i Cultural.
Alçada: 219

Coordenades:

Latitud: 41.63373
Longitud: 2.16446
UTM Est (X): 430407
UTM Nord (Y): 4609448

Classificació

Número de fitxa 08033 - 179
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1964
Autoria de l'element: Sr. Rifé Codina. Empresa "El Ingenio"
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: remodelació l'any 1985 per Romà Martí.
Protecció Física
Accés Restringit
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Caldes de Montbui (Pl. de la Font del Lleó, 11)
Autoria de la fitxa Laura Bosch Martínez
Data de registre de la fitxa: dl., 03/11/2008 - 01:00

Descripció

Dues figures antropomòrfiques fetes de cartró, que pesen 55 i 45 quilograms respectivament, amb uns 4 metres d'alçada, representant els gegants de la vila. La geganta, la Guisla, és morena, amb unes trenes que arriben fins a la cintura: Porta un vestit llarg fins els peus, amb puntes i porta brodat l'escut de la Baronia de Montbui i la corona de baronessa. A la mà dreta porta un ram de flors de núvia. El gegant, en Farellàs, porta l'escut de la vila de Caldes. A la cintura porta un cinturó amb la destal i a les mans, una branca de pi. La Guisla mesura 3,90 m d'alçada (3,98m amb la corona); el gegant Farellàs mesura 4m (4,10m amb la gorra emplomada).

Història

L'origen de la Guisla prové en honor de la primera dona del baró de Montbui, i que el poble de Caldes va voler popularitzar amb la figura de la geganta. Per això porta brodat l'escut de la Baronia de Montbui i la corona de baronessa. Pel que fa al personatge d'en Farellàs, els ciutadans el van triar en record de l'hereu de Can Farell, masia que es troba damunt del turó del Farell, tot i que hi ha una altra versió que explica que tot el pujol és el cos petrificat del gran gegant català, que jeu estirat i que la muntanya s'anomena Farell. Segons diu la llegenda en Farellàs era un pagès molt fort. Portava una destal i per ajudar-se a caminar també duia un pi; per aquest motiu quan passava pels pobles i pels carrers de Barcelona on va anar per lluitar contra un altre gegant tothom l'anomenava el "Gegant del Pi".

Joan Amades (1987), en el seu apartat titulat "Gegants nans i altres entremesos", fa referència a la controvèrsia existent sobre l'origen del Gegant del Pi ja que durant molt de temps s'havia cregut que aquest personatge era propi de Barcelona concretament de la parròquia del pi. Amades explica com la tonada popular sobre el gegant del Pi va néixer d'una llegenda on s'expressa perfectament com el seu origen prové de la vila de Caldes de Montbui. Amades afegeix que la llegenda no és del tot imaginària, perquè es té coneixement que "al poble de Caldes hi havia viscut una família els membres de la qual eren exageradament alts d'estatura i entre ells n'hi devia haver un de talla encara més elevada, que ha envoltat el poble de la llegenda".

La parella de gegants es va construir l'any 1964, arran d'una subscripció popular que va promoure el setmanari de Montbui per commemorar l'edició del número 1000 de la revista. S'inicià el mes de febrer i es varen recollir diners fins el mes d'octubre. Cada setmana la revista anava publicant les aportacions fetes pels calderins. Foren estrenats el 9 d'octubre de 1964. La construcció dels gegants s'encarregà a l'empresa "El Ingenio". Se sap que l'artesà que va treballar ambdues figures fou el Sr. Rifé Codina. Aquestes no van estar fetes amb motlle, com la majoria dels gegants que es construeixen. En Codina va prendre com a model dues fotos que l'arxiu històric de Caldes tenia sobre el llegendari Farellàs i la Guisla, la baronessa que va viure al castell de Montbui. Per escollir la geganta es va fer un concurs públic on guanyà el nom de Guisla, en record de la primera dona de la baronia de Montbui. Pel que fa al gegant, la decisió va ser unànime des del principi, ja que aquest era el nom de l'hereu de Can Farell, el conegut Gegant del Pi.

Els primers vestits que dugueren els gegants foren realitzats per en Romà Martí; els vestits actuals són fets per la Sra. Antònia Mola.

Fins l'any 1992, els gegants van sortir en algunes festes. A partir d'aquest any, es creà una colla gegantera, animada pel Sr. Pablo Vicente, que originari del Terol, havia estat portador dels gegants del seu poble. El debut de la Colla de geganters, s'inicià amb la capvuitada de la Festa Major de Caldes, sota la música creada per en Ramon Solé. No fou fins l'any 1993 que els gegants sortiran fora del municipi per participar en altres actes.

El mes de març de l'any 1985, la geganta Guisla i en Farellàs foren remodelats per l'artista Romà Martí. El 9 d'octubre de cada any se celebra l'aniversari d'en Farellàs i la Guisla. L'any 1994, pel 30è aniversari dels gegants, el Setmanari Montbui sota la iniciativa de la colla de geganters, va començar a fer gestions per a la celebració. Es va realitzar una segona col·lecta popular per poder fer un nou personatge, un lleó: El Lleó de Caldes de Montbui. També en els actes del 30è aniversari, s'estrenà una nova parella de gegants

construïts pel taller de Ramon Aumedes: en Lluçí Caecili (primer batlle de Caldes) i la Cornèlia Flora (una de les primeres banyistes de les quals es té constància).

Bibliografia

AMADES, J. (1987). Costumari Català. El curs de l'any. Volums I,II,III,IV, V. Salvat editores. Barcelona

AMADES, J. (1969). Folklore de Catalunya (Costums i Creences. Ed. Selecta, S.A. Barcelona

AMADES, J. (1979). Mitologia. Llibre dels somnis. Geografia fabulosa.

AMADES, J. (1986). Les millors llegendes populars. Editorial Selecta, S.A. Barcelona.

HERNÁNDEZ, J. i MONLEÓN, A.(2007). Visió històrica de Caldes de Montbui. pp 20-21. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui i Thermalia.

Varis autors (1994). Els gegants de Caldes de Montbui. 30è aniversari. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui.

